

FinansdepartementetFinansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm

Uppdrag till Finansinspektionen att redovisa hur penningtvättstillsynen kan utvecklas

Regeringens beslut

Regeringen ger Finansinspektionen i uppdrag att redovisa hur myndighetens penningtvättstillsyn kan utvecklas. Uppdraget syftar till att stärka förutsättningarna för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism.

Finansinspektionen ska senast den 31 december 2024 lämna en redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

Bakgrund

I lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) ställs krav på att olika kategorier av finansiella företag ska se till att deras verksamheter inte missbrukas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Kraven gäller svenska finansiella företag och utländska finansiella företag som bedriver verksamhet i Sverige. Finansinspektionen utövar tillsyn över att de svenska och utländska finansiella företagen uppfyller sina skyldigheter enligt penningtvättslagen.

En kategori av finansiella företag som kan missbrukas för penningtvätt och finansiering av terrorism – inte minst av kriminella nätverk – är betaltjänstleverantörer. Kategorin har i sin tur flera underkategorier, från storbanker till cirka 1 200 ombud till utländska betalningsinstitut. Förutsättningarna för att få bedriva finansiell verksamhet är skiftande för de olika underkategorierna av betaltjänstleverantörer.

När det gäller ombud till utländska betalningsinstitut är ansvaret för tillsynen delat mellan tillsynsmyndigheten i hemlandet och Finansinspektionen. Det är tillsynsmyndigheten i hemlandet som gör lämplighetsprövningen av det svenska ombudet. Lämplighetsprövningen sker som utgångspunkt på grundval av uppgifter som det utländska betalningsinstitutet har lämnat. Finansinspektionen ska dock lämna tillsynsmyndigheten i hemlandet sin bedömning av om det finns skälig anledning att anta att anlita av ombudet ökar risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism, vilket blir en del av den utländska myndighetens beslutsunderlag. – Finansinspektionens bedömning skulle – för att ta ett exempel – kunna gå ut på att det, i avsaknad av närmare kännedom om ombudet och med beaktande av i vilken utsträckning som det utländska betalningsinstitutet anlitar svenska ombud, finns skälig anledning att anta att anlita av ombudet ökar risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Inom ramen för tillsynen över att utländska betalningsinstitut som bedriver verksamhet i Sverige (genom ombud) uppfyller sina skyldigheter enligt penningtvättslagen får Finansinspektionen – för att ta ett exempel – genomföra platsundersökning hos ombudet. Om ett utländskt betalningsinstitut inte uppfyller sina skyldigheter enligt penningtvättslagen, får Finansinspektionen förelägga institutet att vidta rättelse. Om rättelse inte sker får Finansinspektionen förbjuda det utländska betalningsinstitutet att påbörja nya betalningstransaktioner i Sverige.

Skälen för regeringens bedömning

I svensk rätt finns inga allmänna bestämmelser om hur Finansinspektionen ska planera, prioritera och genomföra sin tillsyn över de finansiella företagen. Av myndighetsförordningen (2007:515) och förordningen (2023:910) med instruktion för Finansinspektionen följer emellertid att Finansinspektionen fortlöpande ska utveckla sin tillsynsverksamhet, verka för att genom samarbete med svenska och utländska myndigheter ta till vara de fördelar som kan vinnas för tillsynen samt bedriva omvärldsanalys.

I praktiken tillämpar Finansinspektionen s.k. riskbaserad tillsyn i sin verksamhet. Det innebär att Finansinspektionen planerar, prioriterar och genomför sin tillsyn med utgångspunkt i hur utmaningar hos olika kategorier av finansiella företag påverkar det finansiella systemet.

En alltför standardiserad tillsyn över breda områden kan påverka effektiviteten vid tillsynen, oavsett om det handlar om samma tillsynsområde eller inte. Penningtvättslagen vilar uttryckligen på förutsättningen att tillsynen ska vara riskbaserad (artikel 48 i direktiv 2015/849). Som ett led i det har Europeiska bankmyndigheten (Eba) meddelat riktlinjer om riskbaserad tillsyn (EBA/GL/2021/16). Den riskbaserade tillsynen har fyra steg: 1) Identifiering av riskfaktorer för penningtvätt och finansiering av terrorism, 2) riskbedömning, 3) tillsyn av bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism och 4) övervakning och översyn av den riskbaserade tillsynsmodellen.

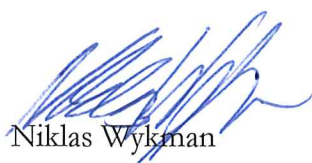
Mot den angivna bakgrunden bör Finansinspektionen – med utgångspunkt i Ebas riktlinjer om riskbaserad tillsyn – få i uppdrag att redogöra för hur penningtvättstillsynen, inom befintliga ekonomiska ramar, kan utvecklas.

Av redovisningen av uppdraget bör framgå hur Finansinspektionen kan utveckla sin verksamhet i fråga om

- identifiering av riskfaktorer för penningtvätt och finansiering av terrorism, t.ex. hur de nationella riskbedömningarna av penningtvätt och finansiering av terrorism kan få genomslag vid planering, prioritering och genomförande av tillsynen,
- riskbedömning, t.ex. i fråga om olika underkategorier av finansiella företag såsom olika former av betaltjänstleverantörer,
- tillsynen, t.ex. förhållandet mellan skrivbordsundersökningar och platsundersökningar respektive tematiska undersökningar och heltäckande undersökningar i fråga om olika underkategorier av finansiella företag såsom olika former av betaltjänstleverantörer,
- utvärdering och uppföljning av identifiering av riskfaktorer för penningtvätt och finansiering av terrorism, riskbedömning och tillsyn, t.ex. i fråga om olika underkategorier av finansiella företag såsom olika former av betaltjänstleverantörer,
- samarbetet med nationella och utländska myndigheter, t.ex. samarbetet med nationella brottsbekämpande myndigheter i fråga om verksamhet som missbrukas av kriminella och samarbetet med utländska myndigheter i fråga om gränsöverskridande verksamhet såsom vid tillsyn över att betaltjänstleverantörer uppfyller sina skyldigheter enligt olika EU-direktiv, och

- samarbetet med den kommande EU-myndigheten på penningtvättsområdet (Amla).

På regeringens vägnar

Niklas Wykman

Fredrik Opander

Kopia till

Fi FMA